

Samfunnsmedisinsk innsats i Verdal i 2018

I og med oppsplitting av Innherred Samkommune og etablering av «Nye Verdal» er samfunnsmedisinsk ressurs mht kommuneoverlege økt til 100% stilling. Folkehelsekoordinatorrollen ivaretas av samfunnsplanlegger som samarbeider med kommuneoverlegen. Økt ressurs gjør det mulig for kommuneoverlegen å bidra mer direkte med samfunnsmedisinsk tenkning inn i arbeid sammen med andre.

Hva er samfunnsmedisin?

Bilde: En lege i klinikken behandler pasienter, for en samfunnsmedisiner er det samfunnet som er pasienten. Helsetilstanden vurderes på gruppenivå, og påvirkningsfaktorer og tiltak består av mange ting i et komplekst bilde.

For alt samfunnsmedisinsk arbeid gjelder at dette må foregå sammen med andre. Resultater oppnås bare hvis man jobber sammen med mange både for å forstå og for å påvirke. Etter 6 års arbeid i samme rolle i Innherred Samkommune har kommuneoverlegen kjennskap til endel områder hvor det er behov, og følgende innsats prioriteres i 2018:

Systematisering av samfunnsmedisinsk innsats i plansaker. Med kombinasjon av rollene samfunnsplanlegger og folkehelsekoordinator åpner dette mulighetene for tidlige innspill betraktelig. Folkehelsekoordinator vil delta i de ukentlige møtene på planavdelingen, og hun vil trekke inn kommuneoverlege etter behov. Hvordan vi får dette samarbeidet til å fungere vil evalueres underveis, vi setter av litt tid til en systematisk vurdering i april og oktober. Dette vil være et eget punkt i samfunnsmedisinsk årsrapport.

Samarbeid med folkehelsekoordinator og koordinator for miljørettet helsevern i oversiktsarbeidet. Miljørettet helsevern slik det er beskrevet i lovverk og veiledere er et svært omfattende arbeid. For å gjøre det håndterlig er det viktig å strukturere og prioritere.

Oversikt over faktorer som påvirker helsetilstanden. Kommunen skal føre tilsyn med en rekke etablering, eiendommer og anlegg som kan ha helsemessig påvirkning på mange. Dette setter vi i system slik at vi får gjort det viktigste av dette arbeidet. Nytt av året er at kommunene har fått i oppgave å føre tilsyn med utsalgssteder for tobakk.

Oversikt over folkehelseiltak. Det er viktig å følge med på tiltak som iverksettes for å se hvordan de virker, og om de bør videreføres, utvikles eller justeres. Eller om de har utilsiktede effekter, positive eller negative.

Oversikt over helsetilstanden. Kommuneoverlegen driver stadig med å skaffe slik oversikt. Det er svært mye tilgjengelige statistikk, men også betydelige mangler. Det finnes uttrekksmuligheter fra omsorgstjenestene, disse krever innsikt og øvelse for å forstå og trekke nytte av. Også for legetjenestene finnes det uttrekksmuligheter, men disse har kommunen foreløpig ikke investert i.

Det vil bli utarbeidet en **samfunnsmedisinsk årsrapport** hvor oversiktsarbeidet sammenfattes og evaluering av tiltak og helsekonsekvenser oppsummeres.

Helsefremmende arbeid og forebyggende helsearbeid er viktig innsats for å redusere behovet for helsetjenester. I samfunnet nå ser vi at mye sykdom og uhelse henger sammen med psykiske helse. Det er viktig at vi retter innsatsen både mot å forebygge psykisk uhelse og å styrke mental helse. For å oppnå det siste, er allmenne ferdigheter i å håndtere følelser helt sentralt. Foreldrene er de viktigste for å lære barn å kjenne og håndtere følelser, og alle som arbeider med barn og familier er viktige for å understøtte dette.

Et dilemma vi står i er at det er viktig å ta tak i problemer før de blir for store på den ene sida, mens dette på den annen side fører til at vi blir problemorienterte. Vi leter etter symptomer og tegn på at ting ikke er som de skal og fokuserer på dette, dermed kan tilliten til at dette er noe «vanlige mennesker» kan mestre bli dårligere. Dette kan faktisk forverre situasjonen og gi dårligere mental styrke. I utvikling av tjenestene er det derfor nyttig å ha med samfunnsmedisinsk deltakelse og rådgiving for å bidra til å balansere dette.

Det er et grunnleggende behov for mennesket å ha betydning, at det har mening å eksistere. Å være verdt respekt henger sammen med dette, og respekt kan aldri kreves, bare fås og gis. Altså er det omgivelsene som avgjør om individet får dekket dette behovet.

Tverrfaglig samarbeid om barn og unge er viktig samfunnsmedisinsk innsats. Verdal kommune deltok i KS' læringsnettverk «bedre tjenester til barn og unge» i 2017, og kommunelegen var med i nettverksgruppa sammen med representanter fra helsestasjon, barnevern, PPT, skole og barnehage. Det ble tydelig at Verdal kommune har utviklingspotensiale mht å samarbeide bredere og bedre. Vi har også sett endel oppslag i media som speiler noen utfordringer Verdal har, og hvor tverrfaglig tilnærming er viktig. Det jobbes tverrfaglig allerede, men fortsatt kan samfunnsmedisinske bidrag tilføre noe.

Kommuneoverlegen vil bidra til at dette arbeidet videreføres på flere måter:

- Fortsette møtene med helsestasjonen annenhver uke hvor problemstillinger drøftes og internundervisning legges inn.
- Fortsette og styrke samarbeidet med SLT-koordinator og folkehelsekoordinator.
- Bistå kommunalsjef og ledere i oppvekstsektoren med å tydeliggjøre skolens viktige rolle mht barn- og unges psykiske helse. Støtte utviklingen av tverrfaglig arbeid og understøtte utvikling av kommunen som lærende organisasjon.

Samfunnsmedisinsk blikk på helsetjenestene. Helsetjenestene er i kontinuerlig utvikling, og hvordan de utvikles bør også påvirkes av samfunnsmedisinsk kompetanse for å bli mest mulig hensiktsmessige. Befolkningsutviklingen og fagutviklingen tilsier at helsetjenestene må løse utfordringer på nye måter. Samhandlingsreformen har satt fokus på fordeling av oppgaver mellom kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste. Dette er utvikling som er av stor betydning for helsetilbudet til innbyggerne, og som kommunene må påvirke aktivt. Kommunene trenger medisinsk faglig tyngde for å greie å være en likeverdig samarbeidspart i utviklingen. Til dette trengs det også samfunnsmedisinsk kompetanse.

Det er også store utfordringer i fastlegeordningen for tiden, og kommuneoverlegen vil ta et ansvar for å utvikle strukturene lokalt slik at vi kan rekruttere og beholde fastlegene våre.

Kommuneoverlegen tar også initiativ til at kommunen bidrar til å påvirke vår interesseorganisasjon KS til å utvikle bedre strategier som oppdragsgiver i fastlegeordningen.

Det trengs også legekompentanse inn i helseledelsen i kommunen for å ivareta denne delen av det tverrfaglige samarbeidet. Helsetilbudet til innbyggerne i Verdal blir best dersom helseaktørene samarbeider godt og mot mål pasienten vil nå.

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens «masterplan» for folkehelse og helsearbeid. De viktigste faktorene for sunn samfunnsutvikling mht folks helse er å motvirke sosiale forskjeller og at menneskene opplever å ha betydning.